

Потребує розроблення й затвердження Державний стандарт вищої освіти України, зокрема за спеціальністю 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології), на основі якого вибудовуються освітньо-професійна програма та навчальний план підготовки означених фахівців у ЗВО. Це дало б можливість наблизити їх до вимог професійної педагогічної діяльності в Новій українській школі, зокрема зорієнтувати їх на реалізацію модельних навчальних програм.

Заклади вищої педагогічної освіти вже сьогодні спрямовані на підготовку конкурентоздатного вчителя трудового навчання та технологій до роботи в НУШ, що потребує створення сучасної матеріально-технічної бази, здатної забезпечити ефективну підготовку фахівців у ЗВО, широкого впровадження інноваційних методів та технологій навчання.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт базової середньої освіти (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti/vidpovid-na-poshireni-zapitannya-shodo-derzhavnogo-standartu-bazovoyi-serednoyi-osviti>.

Валентина Попова,
*доктор економічних наук, професор,
провідний науковий співробітник
Інституту професійної освіти НАПН України,
(м. Київ, Україна)*

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК МЕХАНІЗМ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Матеріали Міністерства освіти і науки з нагоди 30-річчя незалежності України містять настанову: «Сьогодні настав час використати науково-освітній потенціал країни для створення якісного зрушення в напрямі системного підходу до розвитку сфери освіти, науки та інновацій. Країна потребує нових рішень для досягнення амбітних цілей. Сьогодні ми маємо

шанс перетворити наш потенціал на результат, зокрема сформувавши та розвинути людський капітал» [1, с. 1]. У цьому документі професійна освіта визначена одним із пріоритетних напрямів.

У сфері професійної освіти України, окрім зазначених загальноосвітніх, накопичилось чимало внутрішніх викликів і проблем. Навіть у довоєнні часи відсувались системні втрати і брак фінансування. Кількість закладів професійної освіти у 2002–2020 рр. скоротилась у 1,35 рази, а учнів – у 2,03 рази, видатки зведеного бюджету в порівняних цінах на цю галузь освіти зросли на 6,7 % [2]. Наслідком цього стало падіння її престижності як джерела фахівців робітничих професій.

Незважаючи на такий стан речей, було оновлено зміст навчальних програм професійної освіти з орієнтацією на компетентнісному підході. У 2018–2021 рр. освітянами було створено 156 нових навчально-практичних центрів; запроваджено програми навчання за дуальною формою здобуття професійної освіти; децентралізовано мережу закладів професійної освіти; спрощено ліцензування; запроваджено е-ліцензування тощо.

Сьогодні розгортається широка полеміка відносно того, якою має бути післявоєнна Україна, який матиме тип економічного розвитку, які галузі промисловості та експортні позиції стануть домінуючими. При цьому важливу роль у процесі відновлення України відіграватимуть науковці всіх галузей знань, система освіти в цілому та професійно-технічна зокрема. Повоєнна відбудова передбачає структурну трансформацію національної економіки зі змінами попиту ринку праці на користь нових кваліфікаційних навичок.

Наслідками війни буде безпрецедентне падіння ВВП України, катастрофічне зростання бюджетного дефіциту, боргових зобов'язань та безробіття. Організаційним джерелом повоєнного відновлення української економіки може стати державно-приватне партнерство (ДПП). Закон України «Про державно-приватне партнерство» визначає ті базові принципи, на яких може бути започаткована реалізація такого потенціалу [3].

Питання відповідної модернізації ДПП у сфері професійної освіти розглядається в стратегічному проєкті, який став результатом активної співпраці між Європейським фондом освіти та Міністерством освіти і науки України [4, с. 65]. У цьому документі й законі України фінансова підтримка системи ПТО розглядається як відправна. Спільним для них є те, що аспекти міжнародної участі й приклади міжнародної практики тут не враховували повоєнні умови функціонування української економіки.

Економічна доцільність запровадження ДПП у сфері професійної освіти полягає в тому, що держава залучає приватні інвестиції, але залишається активним гравцем у процесі управління цією соціально значущою сферою. При цьому держава відіграє вагомую роль як інституційний суб'єкт із забезпечення структурної функціональності в різних сферах суспільства шляхом активного впливу на всі дотичні складові системи професійної освіти – освітні заклади, регіональні органи влади та місцевий бізнес. За умов мирного часу загальнодержавні й приватні інтереси узгоджуються на паритетних засадах. Держава створює і підтримує умови для приватного бізнесу, розвиток якого є рушієм нарощування суспільного добробуту.

Перебіг воєнних дій дає підстави стверджувати, що першочерговим орієнтиром модернізації професійної освіти є підготовка фахівців для відновлення національної економіки. Умови запровадження ДПП у даному випадку зміняться. Нестача фінансових ресурсів у держави і приватних партнерів стає катастрофічною. На інвестування в зруйновану війною економіку підуть лише ті міжнародні інвестори, які керуються більш далекоглядними інтересами, ніж отримання швидкого прибутку. Відтак, проблемою законодавців є пошук таких науково обґрунтованих механізмів запровадження ДПП, які спрямують приватний сектор України на самовідновлення в системі відбудови державної економіки. Виховна роль системи освіти полягає у доведенні суспільству відповідних мотивів працевлаштування. Освітня роль системи професійної освіти – у поширенні

відповідних знань і навичок. Система професійної освіти замикає коло вирішення зазначеної проблематики.

Аналогічний міжнародний досвід вирішення подібного питання демонструють Німеччина та Ірландія. У Німеччині післявоєнні руйнування є наслідком дій колишнього її «союзника» – СРСР, а в Україні – «братнього народу» Російської Федерації – спадкоємця СРСР. У повоєнній відбудові Німеччини заохочувалось соціальне партнерство, яке стало основою розвитку і стійкості їхньої системи професійної освіти та навчання [5]. Досвід Ірландії полягає в подоланні різкого економічного спаду, високої інфляції, великих державних запозичень, бюджетного дефіциту та втрат виробничої бази наприкінці ХХ століття. Для запуску комплексної програми економічних та соціальних реформ було розроблено п'ять угод про «соціальне партнерство» [6]. У цих країнах міжнародні фінансові кредитори розглядали соціальне партнерство як важливу стратегію для створення соціального капіталу – стосунків, мереж і зв'язків, які формують довіру, толерантність, покращують навчання, що може дозволити індивідам і спільнотам упроваджувати інновації та процвітати в часи високої невизначеності [7].

Україні після війни потрібно буде відбудувати зруйновану економіку, як це було в Німеччині, та подолати тривалий економічний занепад, як це було у Ірландії. Тобто як соціальне партнерство в цих країнах, так і ДПП у повоєнному відновленні економіки України, запроваджене у системі професійної освіти, сприятиме створенню особливих відносин між міжнародними організаціями, місцевим бізнесом та владою в широкому спектрі взаємодії – від проектування та фінансування до реалізації соціально важливого узгодженого проекту заради загального суспільного блага.

При цьому важливо усвідомлювати та розуміти основні тенденції відбудови, пріоритетні напрями та найбільші проекти, на які в першу чергу будуть спрямовані ресурси. Над ними вже дискутують у Верховній Раді та у Кабінеті Міністрів. За словами першого віцепрем'єр-міністра – міністра економіки України Ю. Свириденка, «післявоєнне відновлення України буде

одним із наймасштабніших проєктів із часів усім відомого плану Маршалла. Його реалізація стане справою всього цивілізованого світу, адже ми сьогодні боремося не лише за себе, а й за глобальну безпеку» [8].

Список використаних джерел

1. Пріоритети діяльності МОН України 2021–2030 / Міністерство освіти і науки України. URL: <http://barna-consult.com/wp-content/uploads/2021/08/Priorityty-diyalnosti-Ministerstva-osvity-i-nauky-Ukrayiny-2021-2030.pdf>
2. Попова В. Економічні передумови запровадження державно-приватного партнерства у сфері професійної освіти в Україні. *Professional Pedagogics*. 2022. № 1 (24). С. 101–110. URL: <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.101-110>
3. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 01.07.2010 № 2404-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text>
4. Децентралізація професійно-технічної освіти в Україні – поштовх до дій (січень 2017 року) / European Training Foundation, Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/pto/materialy/06/1-zelena-knigaukr.pdf>
5. Koch R., Reuling J. The Responsiveness and Regulation of Training Capacity and Quality in Vocational Training in Germany: modernisation and responsiveness. Paris: Organisation for Economic Cooperation and Development, 1994.
6. World Bank (2002) Ireland: participation in macroeconomic policy making and reform. Available at: www.worldbank.org/participation/web/webfiles/ireland.htm
7. Kosky L. (2000) Speech made by The Hon. Lynne Kosky, MP at the Education Foundation Forum, Monday, 23 October 2000. Available at: www.det.vic.gov.au/det/postcomp/kspeech.htm
8. У Комітеті з питань економічного розвитку підтримують план економічного відновлення України. Верховна Рада України. Інформаційне управління. Опубліковано 02 травня 2022, о 12:45: веб-сайт. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/222325.html>